

198

На основу члана 38. став 6. Закона о храни ("Службени гласник Републике Српске", број 19/17) и члана 82. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12, 121/12, 15/16 и 57/16), министар здравља и социјалне заштите, уз прибављено мишљење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, 25. јануара 2018. године, д о н о с и

П РА В И Л Н И К**О ХРАНИ ПОГОДНОЈ ЗА ЛИЦА НЕТОЛЕРАНТНА НА ГЛУТЕН**

Члан 1.

Овим правилником прописују се услови које приликом стављања на тржиште треба испуњавати храна погодна за лица нетолерантна на глутен у вези са садржајем глутена и информисањем потрошача о одсуству или смањеном присуству глутена.

Члан 2.

Глутен, у смислу овог правилника, представља протеинску фракцију пшенице, ражи, јечма, зоби или њихових укрштених сорти и деривата на коју су нека лица нетолерантна, а који су нерастворљиви у води и у 0,5 М раствору натријум-хлорида,

Члан 3.

Приликом пружања информација потрошачима о одсуству или смањеном присуству глутена у храни употребљавају се следећи изрази:

1) израз "без глутена" наводи се само ако је садржај глутена у храни као готовом производу мањи од 20 mg/kg,

2) израз "врло мали садржај глутена" наводи се само ако храна која се састоји или садржи један или више састојака произведених од пшенице, ражи, јечма, зоби или њихових укрштених врста који су посебно прерађени са циљем смањења количине глутена, не садржи количину глутена већу од 100 mg/kg у готовом производу.

Члан 4.

(1) Приликом пружања информација потрошачима о одсуству или смањеном присуству глутена у храни, поред израза наведених у члану 3. овог правилника, могу се наводити и следећи изрази: "прикладна за лица интолерантна на глутен" или "прикладна за лица са целијакијом".

(2) Приликом пружања информација потрошачима о одсуству или смањеном присуству глутена у храни, поред израза наведених у члану 3. овог правилника, могу се наводити и следећи изрази: "посебно формулисана за лица интолерантна на глутен" или "посебно формулисана за лица са целијакијом" ако се храна посебно производи, приређује и/или прерађује:

1) ради смањења садржаја глутена једног или више састојака који садрже глутен или

2) ради замјене састојака који садрже глутен другим састојцима који су природно без глутена.

Члан 5.

Изрази из члана 3. овог правилника не користе се у формулама за дојенчад и формулама након дојења у сврху пружања информација о храни у вези са одсуством или смањеним присуством глутена.

Члан 6.

(1) Зоб коју садржи храна која се презентује као храна без глутена или са врло малим садржајем глутена производи се, приређује и/или прерађује на начин којим се спречава контаминација пшеницом, ражи, јечмом или њиховим хибридним врстама.

(2) Садржај глутена у зоби из става 1. овог члана не смије бити већи од 20 mg/kg.

Члан 7.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 11/08-052-36/17
25. јануара 2018. године
Бањалука

Министар,
Др Драган Богданић, с.р.

199

На основу члана 31. став 5. Закона о храни ("Службени гласник Републике Српске", број 19/17) и члана 82. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12, 121/12, 15/16 и 57/16), а по претходно прибављеном мишљењу министра здравља и социјалне заштите и министра трговине и туризма, министар пољопривреде, шумарства и водопривреде д о н о с и

П РА В И Л Н И К**О ПРУЖАЊУ ИНФОРМАЦИЈА ПОТРОШАЧИМА О ХРАНИ**

ГЛАВА I

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником прописују се општа начела, захтјеви и одговорности у вези са информацијама о храни, а посебно у вези са декларисањем хране, те начини којима се потрошачима гарантује право на информације и процедуре за информисање о храни.

Члан 2.

(1) Овај правилник примјењује се на субјекте у пословању храном у свим фазама прехранбеног ланца, када њихово дјеловање укључује обезбјеђење информација о храни потрошачима.

(2) Овај правилник примјењује се на све врсте хране намијењене крајњем потрошачу, укључујући храну коју испоручују објекти јавне исхране, те храну којом се снабдијевају објекти јавне исхране.

Члан 3.

(1) Поједини изрази употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

1) информације о храни су информације које се односе на храну, а доступне су крајњем потрошачу путем етикете, другог пропратног материјала или на било који други начин, укључујући средства модерне технологије или вербалну комуникацију,

2) обавезне информације о храни су подаци које је у складу са прописима потребно пружити крајњем потрошачу,

3) објекат јавне исхране је сваки објекат (укључујући киоск на возилу, фиксни или покретни киоск) као што су ресторани, кантине, школе, болнице или угоститељски објекти у којима се, у току пословања, припрема храна која снабдијева крајњег потрошача,

4) упакована храна је сваки производ који се као такав презентује крајњем потрошачу или објекту јавне исхране, а који се састоји од хране и амбалаже у коју је храна стављена прије продаје, било да амбалажа потпуно или само дјелимично затвара храну, али у сваком случају на такав начин да се садржај не може промијенити без отварања или промјене паковања и не укључује храну која се пакује унутар продајног простора на захтјев потрошача или која се пакује за непосредну продају,

5) састојак је свака супстанца или производ, укључујући ароме, прехранбене адитиве и прехранбене ензиме у храни, те сваки састојак у сложеном састојку који се употребљава у производњи или припреми хране и који су присутни у коначном производу, чак и у промијењеном облику, осим резидуа,

6) сложени састојак је састојак који је произведен од два састојка или више састојака,

7) етикета је свака ознака, робна марка, жиг, знак, сликовни или други описни приказ, написан, отиснут, означен, рељефно нанесен или утиснут на амбалажу или причвршћен за амбалажу или spremник са храном,

8) декларисање или означавање подразумијева сваку ријеч, податак, трговачки назив, назив робних марки, сликовни приказ или симбол који се односе на храну и који се налазе на амбалажи, документу, обавјештењу, етикети, обрчу или привјесници, који прате или се односе на ту храну,

9) видно поље подразумијева све површине амбалаже на којима се текст може прочитати са једне тачке гледања,

10) главно видно поље подразумијева видно поље амбалаже које ће потрошач највероватније прво примјетити за вријеме куповине и које потрошачу даје могућност да производ одмах препозна у смислу његових својстава или природе, те зависно од случаја, назив робне марке тог производа и уколико амбалажа има неколико једнаких видних поља, главно видно поље је оно које одабере субјекат у пословању храном,

11) читљивост означава физички изглед информације, путем којег је информација визуелно доступна општој јавности и која је одређена разним елементима, између осталог, величином слова, размаком између слова, размаком између редова, ширином, бојом, обликом фонта, омјером висина и ширине слова, површином материјала и значајним контрастом између отиска и позадине,

12) прописани назив је назив хране утврђен посебним прописом, не доводи у забуну на шта се односи и валидан је израз језика који је у службеној употреби у БиХ,

13) уобичајени назив хране је назив који су потрошачи прихватили као назив те хране, без потреба за додатним објашњењем,

14) описни назив је назив којим се описује храна, а по потреби и њена употреба, а који је довољно јасан да потрошачу омогући познавање праве природе хране и њено разликовање од друге хране са којом би се могла замијенити,

15) главни састојак је састојак или састојци хране који чине више од 50% те хране или који потрошач обично повезује са називом хране и за коју је најчешће потребна количинска ознака,

16) датум минималног трајања хране је датум до којег храна задржава своја посебна својства када је ускладиштена на исправан начин,

17) храњиве материје су протеин, угљени хидрат, масноћа, влакно, натријум, витамини и минерали наведени у тачки 1. дијелу А Прилога 13 овог правилника, који је његов саставни дио, те супстанце које припадају или су саставни дио једне од тих супстанци,

18) произведени наноматеријал је сваки намјерно произведени материјал који има једну или више димензија реда од 100 nm или мање или који се састоји од одвојених функционалних дијелова, у унутрашњости или на површини, од којих многи имају једну или више димензија величине 100 nm или мање, укључујући структуре, агломерате или агрегате, који могу имати величину реда изнад 100 nm, али задржавају својства која су карактеристична за наноскалу,

19) средства комуникације на даљину су средства која без стварног физичког присуства трговца и потрошача могу бити коришћена за закључивање уговора двије стране.

(2) Осим дефиниција појмова наведених у ставу 1. овог члана, примјењују се и посебне дефиниције наведене у Прилогу 1 овог правилника, који је његов саставни дио.

ГЛАВА II

ОПШТИ ПРИНЦИПИ ИНФОРМАЦИЈА О ХРАНИ И ОПШТИ ЗАХТЈЕВИ ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ О ХРАНИ И ОДГОВОРНОСТИ СУБЈЕКТА У ПОСЛОВАЊУ ХРАНОМ

Члан 4.

(1) Пружање информација о храни врши се на начин којим се не обмањује крајњи потрошач, а то се нарочито односи на:

1) карактеристике хране, посебно њене природе, идентитета, својстава, састава, количине, рока трајања, земље поријекла или мјеста поријекла, те начина или поступка производње,

2) приписивање храни особина или својстава које храна не посједује,

3) указивање на посебне карактеристике хране у случају када у стварности сва слична храна посједује такве карактеристике, посебно истицањем присуства или одсуства одређених састојака или хранљивих материја,

4) указивање изгледом, описом или сликовним приказом који би потрошачу наговјештавали присуство одређене хране или састојка, док је уствари саставни дио који се природно налази у тој храни или састојак који се обично користи у тој храни замијењен другим саставним дијелом, односно другим састојком.

(2) Обавезно је да информација о храни буде тачна, јасна и лако разумљива потрошачу и да се не приписују храни својства спречавања или лијечења болести људи, нити се тим информацијама може упућивати на таква својства, осим за природне минералне воде и храну за посебне прехранбене потребе.

(3) Одредбе овог члана примјењују се и на оглашавање и презентацију хране, посебно њеног облика, изгледа или амбалаже, употребљене материјале за амбалажу, начин на који су ти материјали распоређени и положај у којем се приказују.

Члан 5.

(1) Храну намијењену за снабдијевање крајњег потрошача или објекта јавне исхране обавезно прати информација о храни у складу са овим правилником.

(2) Храна која се ставља у промет на територији Републике Српске треба да буде декларисана тако да садржи податке утврђене у складу са овим правилником и прописима о квалитету за поједине групе хране.

(3) Подаци из става 2. овог члана треба да буду:

1) написани на једном од језика и писама који су у службеној употреби у Републици Српској,

2) разумљиви, видљиви, читљиви, да се лако не бришу и не могу на било који начин да буду прекривени или испрекидани другим текстом или сликовним приказом.

(4) Одредба става 3. тачка 1) овог члана не искључује могућност вишејезичног навођења података.

Члан 6.

(1) За информације о упакованој храни одговоран је субјекат у пословању храном под чијим се називом, односно пословним именом храна ставља у промет или увозник уколико тај субјект није регистрован у Републици Српској.

(2) За информације о неупакованој храни одговоран је субјекат у пословању храном који пакује храну на мјесту продаје крајњем потрошачу.

(3) Субјекту у пословању храном није дозвољено да утиче на информације о храни и да ставља у промет храну за коју, на основу података које има, зна да није у складу са овим правилником, као и са захтјевима посебних прописа.

(4) Субјекту у пословању храном, у оквиру свог пословања, није дозвољено да мијења информације о храни ако би те информације могле довести крајњег потрошача у заблуду или на било који други начин смањити ниво заштите здравља потрошача и могућност да крајњи потрошач буде обавијештен при избору хране.

(5) Субјекат у пословању храном одговоран је за сваку измјену информација о храни коју направи.

(6) Субјекат у пословању храном обезбјеђује да се обавезне информације о храни, утврђене овим правилником, налазе на амбалажи или на етикети која је на њу причвршћена или у документима који се односе на ту храну, било да ти документи прате храну на коју се односе или да су послани прије или у вријеме испоруке хране, ако је:

1) упакована храна намијењена крајњем потрошачу, али се ставља на тржиште у фази прије продаје крајњем потрошачу, искључујући у тој фази продају објектима јавне исхране, и

2) упакована храна намијењена снабдијевању објеката јавне исхране ради припреме, прераде, расподеле или расиједања.

(7) Осим захтјева из става 6. тачка 1) овог члана, субјекат у пословању храном на спољашњој амбалажи у којој се упакована храна ставља у промет наводи податке из члана 7. став 1. т. 1), 6), 7) и 8) овог правилника.

(8) Субјекат у пословању храном који снабдијева друге субјекте у пословању храном или објекте јавне исхране храном која није намијењена крајњем потрошачу треба да тим субјектима у пословању храном пружи довољно информација да би они могли декларисати храну у складу са овим правилником.

ГЛАВА III ОБАВЕЗНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ХРАНИ

Члан 7.

(1) На декларацији упаковане хране наводе се сљедећи обавезни подаци:

- 1) назив хране,
- 2) списак састојака,

3) сви састојци и помоћне супстанце, који могу проузроковати алергијске реакције или интолеранције, а који се користе у производњи или преради хране и који су присутни у готовом производу, чак и у промијењеном облику, а наведени су у Прилогу 2 овог правилника, који је његов саставни дио, или добијени из супстанце или производа наведених у Прилогу 2 овог правилника,

- 4) количина одређених састојка или категорија састојка,
- 5) нето количина хране,
- 6) рок трајања,

7) сви посебни услови складиштења и/или услови употребе,

8) назив или пословни назив и адреса субјекта у пословању храном под чијим се називом, односно пословним именом храна ставља у промет или увозник уколико тај субјекат није регистрован у Републици Српској,

9) земљу поријекла или мјесто поријекла, у складу са чланом 23. овог правилника,

10) упутства за употребу ако се може очекивати да храна не би могла бити исправно припремљена и употребљена без таквих упутстава,

11) стварни садржај алкохола код пића која садрже више од 1,2% волуменског удјела алкохола,

12) подаци о храњивим вриједностима.

(2) Подаци наведени у ставу 1. овог члана наводе се ријечима и бројевима, а поред тога, могу се означавати и пиктограмима или симболима.

Члан 8.

Поред података који су наведени у члану 7. став 1. овог правилника, утврђени су и додатни обавезни подаци за специфичне врсте или категорије хране, а који се налазе у Прилогу 3 овог правилника, који чини његов саставни дио.

Члан 9.

(1) Обавезне информације о храни морају бити доступне и лако уочљиве за сву храну.

(2) У случају упаковане хране, обавезне информације о храни налазе се на амбалажи или на етикети која је причвршћена за амбалажу на такав начин да се не може лако одвојити од ње.

Члан 10.

(1) Обавезне информације о храни означавају се на видљивом мјесту тако да буду лако уочљиве, јасне и читљиве те, гдје је прикладно, неизбрисиве.

(2) Није дозвољено да обавезне информације о храни на било који начин буду скривене, нејасне, умањене или прекривене другим писаним или сликовним детаљем или другим материјалом.

(3) Подаци из чл. 7. и 8. овог правилника исписују се тако да обезбиједу јасну читљивост, и то словима чија је величина наведена у Прилогу 4 овог правилника, који је његов саставни дио (дефиниција висине слова "x").

(4) Висина малих слова треба да одговара висини слова "x" која је једнака или већа од 1,2 mm, а за амбалажу чија је највећа површина до 80 cm² висина малих слова треба да одговара висини слова "x", која је једнака или већа од 0,9 mm.

(5) У истом видном пољу налазе се сљедећи подаци:

- 1) назив хране,
- 2) нето количина хране,
- 3) стварни садржај алкохола код пића која садрже више од 1,2% волуменског удјела алкохола.

(6) У истом видном пољу, поред података из става 5. овог члана, истичу се и други подаци, ако је то прописано посебним прописима.

Члан 11.

(1) У сљедећим случајевима обавезни су само сљедећи подаци:

1) код стаклених боца намијењених поновној употреби, ако имају трајне ознаке, а не наљепнице, обруч или привезак, обавезни су само подаци из члана 7. став 1. т. 1), 3), 5), 6) и 12) овог правилника,

2) код хране упаковане у амбалажу чија је највећа површина мања од 10 cm² обавезни су само подаци из члана 7. став 1. т. 1), 3), 5) и 6) овог правилника, док се податак из члана 7. став 1. тачка 2) овог правилника наводи на други начин или се даје на увид крајњем потрошачу, ако он то захтијева.

(2) Декларација храњиве вриједности није обавезна за храну наведену у Прилогу 5 овог правилника, који је његов саставни дио.

(3) Списак састојака и декларација храњиве вриједности нису обавезни за пића која садрже више од 1,2% волуменског удјела алкохола, уколико то није прописано посебним прописима.

(4) Подаци из члана 10. става 5. овог правилника не примјењују се у случајевима из става 1. овог члана.

Члан 12.

(1) Ако је упакована храна понуђена на продају средствима комуникације на даљину, обавезни подаци из члана 7. став 1. овог правилника, осим рока трајања, треба да буду доступни прије закључивања куповине и наводе се у пропратном документу приликом продаје на даљину или их треба дати у неком другом јасно дефинисаном облику који субјекат у пословању храном прецизно одређује.

(2) Ако се користе други облици средстава за информисање, субјекат у пословању храном крајњем потрошачу пружа обавезне податке без наплате додатних трошкова.

(3) Сви обавезни подаци треба да буду доступни у тренутку испоруке.

(4) Ако је неупакована храна понуђена на продају средствима комуникације на даљину, подаци који се, у складу са овим правилником, наводе приликом декларисања неупаковане хране треба да буду доступни у складу са ст. 1. и 2. овог члана.

(5) На храну понуђену на продају преко аутомата за продају хране не примјењују се одредбе ст. 1. и 2. овог члана.

Члан 13.

(1) Назив хране је њен прописани назив у складу са одредбама овог правилника.

(2) У случају да назив хране није прописан посебним прописом или ако такав пропис не постоји, назив под којим

се храна ставља у промет на територији Републике Српске може да буде:

- 1) уобичајен назив хране или
- 2) описни назив хране.

(3) Трговачко име, назив марке производа или популарни назив, као и назив који је заштићен правима интелектуалне својине, не може да замијени назив хране.

(4) Посебне одредбе о називу хране и подацима који прате храну налазе се у Прилогу 6 овог правилника, који је његов саставни дио.

Члан 14.

(1) Назив хране под којим се храна производи и ставља у промет у земљи поријекла може да се користи и приликом стављања у промет те хране на територији Републике Српске.

(2) У случају из става 1. овог члана, када се примјеном одредаба овог правилника не може на одговарајући начин идентификовати храна да би је крајњи потрошач у Републици Српској могао разликовати од друге хране којом би се могла замијени, назив под којим се та храна ставља у промет прате и други описни подаци и/или знакови, под условом да се налазе у непосредној близини назива.

(3) Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, назив хране под којим се храна производи и ставља у промет у земљи поријекла не може да се користи у Републици Српској у случају да се храна на коју се односи тај назив разликује по свом саставу или производњи од хране познате под истим називом у Републици Српској, односно под условом да се примјеном одредаба ст. 1. и 2. овог члана не може та храна идентификовати.

Члан 15.

(1) Списак састојака наводи се одговарајућим насловом, који укључује ријеч "састојци".

(2) Списак састојака укључује све састојке хране наведене према опадајућем редослиједу с обзиром на масу која је забиљежена у вријеме њихове употребе при производњи хране.

(3) Састојци се означавају њиховим специфичним називом у складу са чл. 13. и 14. овог правилника и Прилогом 6 овог правилника.

(4) Сви састојци присутни у облику произведених наматеријала јасно се наводе на списку састојака и у називима таквих састојака у загради мора стајати ријеч "нано".

(5) Утврђена техничка правила за примјену ст. 1, 2. и 3. овог члана наведена су у Прилогу 7 овог правилника, који је његов саставни дио.

Члан 16.

Списак састојака није потребно наводити код сљедеће хране:

- 1) свјеже воће и поврће, укључујући и кромпир, које није огуљено, нарезано или обрађено на сличан начин,
- 2) газирана вода, чији опис наводи да се ради о газираној води,
- 3) ферментисано сирће које је произведено искључиво од једне сировине, под условом да му није додат ниједан други састојак,
- 4) сир, маслац, ферментисано млијеко и павлака, под условом да су им додати само млијечни састојци, ензими и микробиолошке културе које су неопходне за њихову производњу или со која је потребна за производњу сира, осим свјежег и прерађеног сира,
- 5) храна која се састоји од само једног састојка, када је назив хране идентичан називу састојка или када назив хране омогућава јасно препознавање природа састојка.

Члан 17.

На списак састојака није обавезно навођење:

1) компоненте састојка хране који су привремено издвојени током процеса производње хране, а након тога су по-

ново враћене у састојак хране у оној количини која одговара њиховом изворном дијелу;

2) прехранбених адитива и прехранбених ензима:

1. који су у одређеној храни присутни само зато што се налазе у једном или више састојака те хране, а у складу са прописима за пренесене адитиве, под условом да у готовом производу немају никакву технолошку функцију,

2. који се користе као помоћне супстанце у процесу производње хране;

3) носача и супстанци које нису прехранбени адитиви, али се користе на исти начин и у исте сврхе као и носачи и које се користе у тачно одређеним потребним количинама;

4) супстанци које нису прехранбени адитиви у храни, али се користе на исти начин и у исте сврхе као помоћне супстанце у процесу производње и које су присутне у готовом производу, чак и у измијењеном облику;

5) воде:

1. ако се користи у поступку производње само за реконституцију састојка који се користи у концентрисаном или дехидрираном облику или

2. у случају течног медија који се нормално не конзумира.

Члан 18.

(1) Одређене супстанце или производи који узрокују алергијске реакције или интолеранције наводе се у складу са сљедећим захтјевима:

1) подаци у списку састојака наводе се у складу са правилима утврђеним у члану 15. став 1. овог правилника са јасном назнаком назива супстанце или производа из Прилога 2 овог правилника,

2) назив супстанце или производа из Прилога 2 овог правилника мора се нагласити на начин да се јасно разликује од преосталих састојака на списку, на примјер различитим словима, стиловима или бојама у позадини.

(2) У недостатку спискова састојака, навођење одређених супстанци или производа који узрокују алергијске реакције или интолеранције укључује ријеч "садржи", након чега слиједи назив супстанце или производа из Прилога 2 овог правилника.

(3) Када више састојака или помоћних технолошких средстава у процесу производње хране потиче из једне супстанце или производа из Прилога 2 овог правилника, сваки тај састојак или помоћно технолошко средство мора бити јасно назначено.

(4) Навођење одређених супстанци или производа који узрокују алергијске реакције или интолеранције није потребно ако назив хране јасно упућује на ту супстанцу или производ.

Члан 19.

(1) Навођење количине састојка или категорија састојка који се употребљавају у производњи или припреми хране обавезно је ако су састојак или категорија састојка:

1) наведени у називу хране или такав назив потрошача наводи на тај састојак,

2) наглашени на етикети словима, сликама или цртежима,

3) од основног значаја за својство хране и њено разликовање од друге хране којом би је потрошач могао замијени због њеног назива или изгледа.

(2) Утврђена техничка правила за примјену одредаба из става 1. овог члана, укључујући посебне случајеве у којима се количинска ознака за одређене састојке не захтијева, наведени су у Прилогу 8 овог правилника, који је његов саставни дио.

Члан 20.

(1) Нето количина упаковане хране изражава се:

1) у случају течних производа, у јединицама за мјерење запремине: литар (l), центилитар (cl) или милилитар (ml) и

2) у случају осталих производа, у јединицама за мјерење масе: килограм (kg) или грам (g).

(2) Утврђена техничка правила за примјену одредаба из става 1. овог члана, укључујући посебне случајеве у којима се нето количинска ознака за одређене састојке не захтијева, наведена су у Прилогу 9 овог правилника, који је његов саставни дио.

Члан 21.

(1) Рок трајања хране је датум до којег храна задржава своја карактеристична својства при одговарајућем чувању и складиштењу.

(2) Рок трајања наводи се ријечима:

1) "најбоље употребити до..." - када датум укључује ознаку дана,

2) "најбоље употребити до краја..." - у осталим случајевима.

(3) Послије ријечи наведених у ставу 2. овог члана, наводи се датум или податак о томе гдје се датум налази на амбалажи.

(4) Изузетно од става 2. овог члана, рок трајања хране која је са микробиолошког становишта брзо кварљива и која послје краћег периода може да представља непосредну опасност за здравље људи наводи се ријечима: "употребљиво до", послје чега се наводи датум или податак о томе гдје се датум налази на амбалажи.

(5) Храна није безбједна након датума употребе који је наведен на производу.

(6) Правила за навођење рока трајања и датума замрзавања, као и случајеви у којима није потребно навођење рока трајања наведени су у Прилогу 10 овог правилника, који је његов саставни дио.

Члан 22.

(1) У случајевима у којима се за храну захтијевају посебни услови складиштења или услови употребе, те услове је потребно обавезно навести.

(2) Како би се омогућило прописно складиштење или употреба хране након отварања паковања, наводе се услови складиштења и рок за употребу хране након отварања.

Члан 23.

(1) Земља поријекла у складу са прописима о царинској политици је земља која се наводи као земља у којој је храна:

1) у цијелости добијена у тој земљи или подручју или

2) подвргнута економски оправданој фази производње која је довела до новог производа или представља важну фазу у поступку производње.

(2) Паковање хране није економски оправдана фаза у производном процесу.

(3) Мјесто поријекла је мјесто одакле потиче храна и није земља поријекла дефинисана ставом 1. овог члана.

(4) Пословни назив или адреса субјекта у пословању храном не сматра се земљом поријекла или мјестом поријекла хране у смислу овог правилника.

(5) Навођење земље поријекла или мјеста поријекла обавезно је за:

1) свињско месо - свјеже, расхлађено или замрзнуто, обухваћено тарифном ознаком 0203, у складу са посебним актом којим се уређују номенклатуре царинске тарифе,

2) овчије и козје месо - свјеже, расхлађено или замрзнуто, обухваћено тарифном ознаком 0204, у складу са посебним актом којим се уређују номенклатуре царинске тарифе,

3) месо и остале јестиве кланичне производе од живине из тарифног броја 0105 - свјеже, расхлађено или замрзнуто, обухваћено тарифном ознаком ех 0207, у складу са посебним актом којим се уређују номенклатуре царинске тарифе,

4) говеђе месо и друге кланичне производе од говеђег меса који су обухваћени тарифним ознакама 0201, 0202, 0206 10 95 и 0206 29 91, у складу са посебним актом којим се уређују номенклатуре царинске тарифе,

5) мед, у складу са прописима којим се уређује квалитет меда,

6) воће и поврће - свјеже, сушено или замрзнуто,

7) рибу и производе рибарства обухваћене главом три и тарифним ознакама 1504, 1603, 1604, 1605, 1902 20 10, 2301 20, 2309 90 10, 0511 91 10, 0511 91 90 и 1212 21, у складу са посебним актом којим се уређују номенклатуре царинске тарифе,

8) маслиново уље, у складу са прописима којим се уређује квалитет јестивог маслиновог уља и јестивог уља комине маслине,

9) јаја и производе од јаја, обухваћене тарифним ознакама 0407 11 00, 0407 19 11, 0407 19 19, 0407 21 00, 0407 29 10, 0407 90 10, 0408 11 80, 0408 19 81, 0408 19 89, 0408 91 80 и 0408 99 80, у складу са посебним актом којим се уређују номенклатуре царинске тарифе.

(6) Ако је земља поријекла или мјесто поријекла наведено, али се разликује од земље поријекла или мјеста поријекла главног састојка:

1) означава се и земља поријекла или мјесто поријекла главног састојка,

2) земља поријекла или мјесто поријекла главног састојка означава се као различита од земље поријекла или мјеста поријекла хране.

Члан 24.

Упутства за употребу хране написана су на начин да омогуће одговарајућу употребу хране.

Члан 25.

(1) Стварни садржај алкохола, односно стварна алкохолна јачина изражена запремином, наводи се код свих пића која садрже више од 1,2% волуменског удјела алкохола.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, стварни садржај алкохола за пића обухваћена царинским тарифним бројем 2204 означава се у складу са посебним прописима.

(3) Стварни садржај алкохола за пића која садрже више од 1,2% волуменског удјела алкохола, изузев оних из става 2. овог члана, означава се у складу са Прилогом 11 овог правилника, који је његов саставни дио.

ГЛАВА IV

ДЕКЛАРАЦИЈА О ХРАЊИВОЈ ВРИЈЕДНОСТИ

Члан 26.

(1) Обавезна декларација о храњивој вриједности садржи:

1) енергетску вриједност и

2) количине масти, засићених масних киселина, угљених хидрата, шећера, протеина и соли.

(2) Према потреби, у непосредној близини декларације о храњивој вриједности може се налазити изјава у којој се наводи да је садржај соли искључиво посљедица природно присутног натријума.

(3) Садржај обавезне декларације о храњивој вриједности наведен у ст. 1. и 2. овог члана може се допунити ознаком количина једне или више сљедећих супстанци:

1) мононезасићене масне киселине,

2) полинезасићене масне киселине,

3) полиоли,

4) скроб,

5) влакна,

6) витамини или минерали наведени у тачки 1. Дијела А Прилога 12 овог правилника, који је његов саставни дио, те који су присутни у значајним количинама, а у складу са тачком 2. Дијела А Прилога 12 овог правилника.

(4) Када се на паковању упаковане хране налази обавезна декларација о храњивој вриједности, у складу са ставом 1. овог члана, могу се поновити сљедеће информације:

1) енергетска вриједност или

2) енергетска вриједност заједно са количином масти, засићених киселина, шећера и соли.

(5) Ако декларација пића која садрже више од 1,2% волуменског удјела алкохола садржи декларацију о храњивој вриједности, изузетно од члана 33. став 1. овог правилника, може да се наведе само енергетска вриједност.

(6) Ако декларација неупаковане хране садржи декларацију о храњивој вриједности, изузетно од члана 33. став 1. овог правилника, може да се наведе само:

- 1) енергетска вриједност или
- 2) енергетска вриједност заједно са количинама масти, засићених киселина, шећера и соли.

Члан 27.

(1) Одредбе чл. 26. до 32. овог правилника не примјењују се на:

- 1) додатке исхрани дефинисане прописом којим је уређена област података исхрани,
- 2) природне минералне воде, природне изворске воде и стоне воде.

(2) Одредбе овог правилника којима се уређује декларација о храњивој вриједности примјењују се и на храну за посебне прехранбене потребе, ако посебним прописима није другачије уређено.

Члан 28.

(1) Енергетска вриједност рачуна се употребом фактора претварања који су наведени у Прилогу 14 овог правилника, који је његов саставни дио.

(2) Енергетска вриједност и количине храњивих материја наведене у члану 26. овог правилника су оне вриједности и количине у храни која се продаје.

(3) Енергетска вриједност и количине храњивих материја могу се односити и на храну након што је припремљена, под условом да су наведена детаљна упутства за припрему хране и да се информација односи на храну припремљену за конзумирање.

(4) Наведене вриједности су, према појединачном случају, просјечне вриједности које се заснивају на:

- 1) анализи хране коју обавља субјекат у пословању храном,
- 2) прорачуну познатих или стварних просјечних вриједности употребљених састојака,
- 3) прорачуну опште утврђених и прихваћених података.

Члан 29.

(1) Енергетска вриједност и количина храњивих вриједности наведена у члану 26. овог правилника изражава се употребом мјерних јединица наведених у Прилогу 14 овог правилника.

(2) Енергетска вриједност и количина храњивих вриједности наведена у члану 26. овог правилника изражава се по 100 g или 100 ml.

(3) Декларација о витаминима и минералима, ако је наведена, поред навођења у складу са ставом 2. овог члана, изражава се и у проценту утврђених референтних уноса наведених у тачки 1. Дијела А Прилога 12 овог правилника, у односу по 100 g или 100 ml.

(4) Поред навођења у складу са ставом 2. овог члана, енергетска вриједност и количина храњивих састојака наведени у члану 26. ст. 1, 2, 4, 5. и 6. овог правилника могу се, по потреби, изразити и као проценат од утврђених референтних уноса који су наведени у Дијелу Б Прилога 12 овог правилника, у односу по 100 g или 100 ml.

(5) Ако се информације пружају у складу са ставом 4. овог члана, у њиховој непосредној близини обавезно се наводи слједећа додатна изјава: "Референтни унос за просјечну одраслу особу (8.400 kJ/2.000 kcal)".

Члан 30.

(1) Енергетска вриједност и количина храњивих вриједности, наведени у члану 26. овог правилника, могу се изразити по порцији или потрошачкој јединици која је пот-

рошачу лако препознатљива, под условом да је количина порције или потрошачке јединице дата на етикети и да је на амбалажи назначен број порција или потрошачких јединица, у слједећим случајевима:

1) поред навођења по 100 g или 100 ml у складу са чланом 29. став 2. овог правилника,

2) поред навођења по 100 g или 100 ml у складу са чланом 29. став 2. овог правилника, које се односи на количине витамина и минерала,

3) поред или умјесто навођења по 100 g или 100 ml у складу са чланом 29. став 4. овог правилника.

(2) Изузетно од одредаба члана 29. став 2. овог правилника, у случајевима наведеним у члану 26. став 4. у тачки 2) овог правилника, количина храњивих вриједности и/или проценат утврђеног препорученог уноса наведен у Дијелу Б Прилога 12 овог правилника могу се изразити само на основу порција или по јединици конзумације.

(3) Када су количине храњивих вриједности изражене само на основу порција или по јединици конзумације у складу са ставом 1. тачка 1) овог члана, енергетска вриједност може се изразити по 100 g или 100 ml на основу порција или по јединици конзумације.

(4) Изузетно од одредаба члана 29. став 2. овог правилника, у случајевима наведеним у члану 26. став 6. овог правилника енергетска вриједност и количина храњивих материја и/или проценат утврђених референтних уноса наведен у Дијелу Б Прилога 12 овог правилника може се изразити само на основу порција ил по јединици конзумације.

(5) Употријебљена порција или јединица конзумације означава се у непосредној близини декларације о храњивој вриједности.

Члан 31.

(1) Подаци наведени у члану 26. ст. 1, 2. и 3. овог правилника укључују се у исто видно поље и презентују заједно у јасном формату и, гдје је прикладно, по реду презентовања у складу са Прилогом 14 овог правилника.

(2) Подаци наведени у члану 26. ст. 1, 2. и 3. овог правилника презентују се, уколико то простор допушта, у табеларном формату са пореданим бројевима, а тамо гдје то простор не допушта, декларација се наводи у линеарном формату.

(3) Подаци наведени у члану 26. став 4. овог правилника презентују се у главном видном пољу и величином писма у складу са чланом 13. ст. 3. и 4. овог правилника.

(4) Подаци наведени у члану 26. ст. 4, 5. и 6. овог правилника могу се презентовати у формату који се разликује од формата наведеног у ставу 2. овог члана.

(5) У случајевима када је енергетска вриједност или количина храњивих вриједности у производу занемарива, информација о тим елементима може се замијенити изјавама попут "Садржи занемариве количине...", а наводи се у непосредној близини декларације о храњивој вриједности производа.

Члан 32.

Уз облике изражавања из члана 29. ст. 2. и 4. и члана 30. овог правилника, те презентовања из члана 31. став 2. овог правилника, енергетска вриједност и количина храњивих вриједности из члана 30. овог правилника може се изразити другим облицима изражавања или презентовања употребом цртежа или симбола уз ријечи и бројеве, под условом да су испуњени слједећи захтјеви:

1) да су засновани на чврстим и релевантним научним истраживањима тржишта, те да потрошача не наводе на погрешно мишљење,

2) да је њихов развој резултат консултација са већим бројем интересних група,

3) да им је циљ да олакшају потрошачу разумијевање доприноса или значаја хране у смислу енергетске и храњиве вриједности,

4) да су поткријепљени релевантним научним подацима разумијевања таквих облика изражавања и презентовања просјечног потрошача,

5) у случају других облика изражавања, да су засновани или на уједначеним препорученим уносима наведеним у Прилогу 12 овог правилника или, у њиховом недостатку, на општеприхваћеним научним препорукама о уносима енергетске и храниве вриједности,

6) да су објективни и нису дискриминирајући,

7) да њихова примјена не ствара препреке слободном протоку робе.

ГЛАВА V ДОБРОВОЉНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ХРАНИ И НАЦИОНАЛНЕ МЈЕРЕ

Члан 33.

(1) Када се информације о храни које се наводе у складу са чл. 7. и 8. овог правилника пружају добровољно, такве информације морају бити и у складу са захтјевима утврђеним у чл. 7. до 32. овог правилника.

(2) Информације о храни које се пружају добровољно испуњавају следеће захтјеве:

1) не обмањују потрошача,

2) нису двосмислене или нејасне за потрошача,

3) заснивају се, према потреби, на релевантним научним подацима.

(3) Информације о храни које се пружају добровољно назначавају се тако да не заузимају простор намијењен обавезним информацијама о храни.

Члан 34.

(1) Приликом декларисања неупаковане хране наводе се:

1) назив под којим се храна ставља у промет,

2) податак о састојцима који могу да изазову алергије и/или интолеранције,

3) податак о субјекту у пословању храном који храну пакује на мјесту продаје крајњем потрошачу.

(2) Поред података из става 1. овог члана, наводе се и следећи подаци:

1) нето количина и рок трајања, код пекарских производа, у складу са посебним прописом којим се уређују параметри квалитета пекарских производа, који се продају по комаду,

2) о року трајања, код хране која је са микробиолошког гледишта брзо кварљива храна,

3) код означавања производа рибарства податак о начину улова или узгоја, и то ријечима: "уловљено у мору" или "уловљено у копненим водама" или "гајено".

(3) Ако је неупакована храна подвргнута јонизујућем зрачењу, ти подаци се наводе на декларацији у складу са Прилогом 6 овог правилника.

(4) Подаци из ст. 1, 2. и 3. овог члана треба да буду истакнути јасно, видљиво и читљиво у складу са чланом 9. став 2. и чланом 10. став 3. овог правилника, и то на продајном мјесту или на посебној амбалажи, ако се храна на продајном мјесту држи у њој.

(5) Остали подаци прописани чланом 7. овог правилника наводе се у пратећем документу, који је послат прије испоруке хране или прати храну приликом испоруке, и ти подаци дају се на увид крајњем потрошачу, ако он то захтијева.

(6) Субјекти у пословању храном, у оквиру свог пословања, обезбјеђују да се информације о неупакованој храни намијењеној крајњем потрошачу или објектима јавне исхране доставе субјекту у пословању храном који ту храну прима да би, на захтјев крајњег потрошача, обезбједио доступност обавезних информација о храни.

Члан 35.

(1) Свјеже неупаковано месо животиња рођених и/или товљених и/или закланих у различитим државама које се на

продајном мјесту ставља на тржиште треба се јасно одвојити једно од другог и бити декларисано тако да крајњи потрошач може лако разликовати месо различитог поријекла.

(2) Декларација свјежег неупакованог меса намијењеног крајњем потрошачу треба да садржи следеће податке:

1) о држави рођења животиње: "Рођено у: (назив државе)",

2) називи држава у којим је обављен узгој, под наводом: "Узгајано у: (називи држава)",

3) о држави у којој је обављено клање, под наводом: "Заклано у: (назив државе)" и ветеринарски контролни број,

4) о држави расијецања: "Расјечено у: (назив државе)" и ветеринарски контролни број,

5) о врсти меса и категорији,

6) датум клања животиње, сви посебни услови складиштења и/или услови употребе,

7) датум употребе ("Употријебити до:").

(3) Декларација свјежег неупакованог меса треба да буде означена на видљивом мјесту тако да буде лако уочљива, јасно читљива и, према потреби, неизбрисива, и то великим штампаним словима чија је висина једнака или већа од 3,00 mm.

(4) Наведене информације не смију бити скривене, прекривене или прекинуте другим писаним или сликовним приказима или другим материјалом.

ГЛАВА VI ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 36.

Ступањем на снагу овог правилника престају да важе Правилник о декларисању хране ("Службени гласник Републике Српске", бр. 82/10, 47/15 и 59/16) и чл. 7а. и 7б. Правилника о уситњеном месу, полупроизводима и производима од меса ("Службени гласник Републике Српске", бр. 46/15 и 15/16).

Члан 37.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 12.03.6-330-107/18
12. јануара 2018. године
Бањалука

Министар,
Др **Стево Мирјанић**, с.р.

ПРИЛОГ 1

ПОСЕБНЕ ДЕФИНИЦИЈЕ

1. Декларација о хранивој вриједности или ознака храниве вриједности је информација у којој се наводи:

1.1. енергетска вриједност или

1.2. енергетска вриједност и један или више од следећих нутријената:

1.2.1. масти (засићене, мононезасићене, полинезасићене),

1.2.2. угљени хидрати (шећери, полиоли, скроб),

1.2.3. со,

1.2.4. влакна,

1.2.5. протеини,

1.2.6. било који од витамина или минерала наведен у тачки 1. Дијела А Прилога 13 овог правилника, који је присутан у значајним количинама како је утврђено у тачки 2. Дијела А Прилога 13 овог правилника.

2. Масти су укупни липиди укључујући фосфолипиде.

3. Засићене масне киселине су масне киселине без двоструке везе.

4. Трансмасне киселине су масне киселине са најмање једном неvezаном (прекинута најмање једном метиленском групом) угљеник-угљеник двоструком везом у трансконфигурацији.

5. Мононезасићене масне киселине су масне киселине са једном цис двоструком везом.

6. Полинезасићене масне киселине су масне киселине са двије или више цис, цис-метилен прекинутим двоструким везама.

7. Угљени хидрати су сви угљени хидрати који се пробављају у људском организму, укључујући полиоле.

8. Шећери су сви моносахариди и дисахариди заступљени у храни, осим полиола.

9. Полиоли подразумевају алкоhole који садрже више од двије хидроксилне групе.

10. Протеини подразумевају протеински садржај који се рачуна помоћу формуле: протеин = укупни Kjeldahl азот x 6,25.

11. Со подразумева еквивалент соли који се рачуна помоћу формуле: со = натријум x 2,5.

12. Влакна подразумевају полимере угљених хидрата са три или више мономерских јединица, које нису ни пробављене нити апсорбоване у танком цријеву људског организма, те спадају у следеће категорије:

12.1. јестиви полимери угљених хидрата који су природни присутни у конзумираној храни,

12.2. јестиви полимери угљених хидрата који се добијају из сировине хране физичким, ензиматским или хемијским начином, те који имају благотворне физичке учинке и то показују општеприхваћени научни докази,

12.3. јестиви синтетички полимери угљених хидрата који имају корисне физиолошке учинке и то показују општеприхваћени научни докази.

13. Просјечна вриједност подразумева вриједност која најбоље приказује количину нутријента који одређена храна садржи, те одражава дозвољена одступања с обзиром на сезонску промјенивост, прехранбене узорке и остале факторе који могу проузроковати варирање стварне вриједности.

ПРИЛОГ 2

СУПСТАНЦЕ ИЛИ ПРОИЗВОДИ КОЈИ УЗРОКУЈУ АЛЕРГИЈЕ ИЛИ ИНТОЛЕРАНЦИЈЕ

1. Житарице које садрже глутен: пшеница, раж, јечам, овас, пир и камут или њихове хибридне врсте и производи, осим:

1.1. глукозних сирупа на бази пшенице, укључујући декстрозу*,

1.2. малтодекстрина на бази пшенице*,

1.3. глукозног сирупа на бази јечма,

1.4. житарица које се користе у производњи алкохолних дестилата, укључујући етилни алкохол пољопривредног поријекла.

2. Ракови и производи од ракова.

3. Јаја и производи од јаја.

4. Рибе и рибли производи, осим:

4.1. рибљег желатина који се користи као носач за витамине или каротеноидне приправке,

4.2. рибљег желатина или желатина рибљег мјехура (isinglass) за бистрење пива и вина.

5. Кикирики и производи од кикирикија.

6. Соја и производи од соје, осим:

6.1. потпуно рафинисаног сојиног уља и масти*,

6.2. природно мијешаних токоферола (Е306), природног Д-алфа токоферола, природног Д-алфа токоферол ацетата и природног Д-алфа токоферол сукцината из соје,

6.3. издвојених фитостерола и фитостерол естери из уља соје,

6.4. биљних станол естера произведених из стерола уља соје.

7. Млијеко и млијечни производи (укључујући лактозу), осим:

7.1. сурутке која се користи за алкохолне дестилате, укључујући етилни алкохол пољопривредног поријекла,

7.2. лактитола.

8. Орашаста плодови: бадем (*Amygdalus communis* L), љешник (*Corylus avellana*), орах (*Juglans regia*), индијски орашчић (*Anacardium occidentale*), пекан орашчић (*Carya illinoensis* (Wangenh) K. Koch), бразилски орашчић (*Bertholletia excelsa*), pistaхи (*Pistacia vera*), макадамија или Queensland орашчић (*Macadamia ternifolia*) и њихови производи, осим орашастих плодова који се користе за производњу алкохолних дестилата укључујући етилни алкохол пољопривредног поријекла.

9. Целер и производи од целера.

10. Горушица и производи од горушице.

11. Сјеме сусама и производи од сјемена сусама.

12. Сумпор-диоксид и сулфити концентрације веће од 10 mg/kg или 10 mg/l изражени као укупни SO₂, који се рачунају за производе који су као такви намијењени за конзумацију или као деконзервиран производ у складу са упутствима произвођача.

13. Лупина и производи од лупине.

14. Шкољке и производи од шкољки.

* Обухвата и њихове производе, у оној мјери у којој је вјероватно да процес производње кроз који пролазе неће повећати ниво алергена који процијени надлежно тијело за одговарајући производ од којег су добијени.

ПРИЛОГ 3

ХРАНА ЗА КОЈУ ОЗНАЧАВАЊЕ МОРА УКЉУЧИВАТИ ЈЕДАН ИЛИ ВИШЕ ДОДАТНИХ ПОДАТАКА

ВРСТА ИЛИ КАТЕГОРИЈА ХРАНЕ	ПОДАЦИ
1. Храна пакована под одређеним гасом	
1.1. Храна чији је рок трајања продужен помоћу гаса за паковање у складу са посебним прописом о адитивима у храни.	Наводи се: “Паковано у заштићеној атмосфери.”.
2. Храна која садржи заслађиваче	
2.1. Храна која садржи заслађивач или заслађиваче који су одобрени у складу са посебним прописом о адитивима у храни.	Тврдња “Садржи заслађивач(е).” мора бити уз назив хране.
2.2. Храна која садржи и додати шећер или шећере и заслађивач или заслађиваче који су одобрени у складу са посебним прописом о адитивима у храни.	Тврдња “Садржи шећер(е) и заслађивач(е).” мора пропратити назив хране.
2.3. Храна која садржи аспартам / аспартам-ацесулфамову со који су одобрени у складу са посебним прописом о адитивима у храни.	Тврдња “Садржи аспартам (извор фенилаланила).” мора се налазити на етикети у случајевима у којима су аспартам / аспартам-ацесулфамова со наведени на списку састојака само Е бројем. Тврдња “Садржи извор фенилаланила.” мора се налазити на етикети у случајевима у којима је аспартам / аспартам-ацесулфамова со наведен на списку састојака само са својим специфичним називом.
2.4. Храна која садржи више од 10% додатих полиола који су одобрени у складу са посебним прописом о адитивима у храни.	Наводи се: “Претјерана конзумација може дјеловати лаксативно.”.
3. Храна која садржи глициризинску киселину или њену амонијумову со	
3.1. Посластице или пића која садрже глициризинску киселину или њену амонијумову со због додатка супстанце као што је сладић (<i>Glycyrrhiza glabra</i>), концентрације 100 mg/kg или 10 mg/l или више.	Наводи се: “Садржи сладић.” и додаје се одмах након спискова састојака, осим ако појам “сладић” већ није уврштен у списак састојака или у називу хране. Ако списак састојака не постоји, овај податак ће бити дио назива хране.

3.2. Посластице које садрже глициризинску киселину или њену амонијумову со због додатка супстанце као што је сладић (<i>Glycyrrhiza glabra</i>), концентрације 4 g/kg или више.	Наводи се: “Садржи сладић – особе са повишеним крвним притиском треба да избјегавају прекомјерну конзумацију.” и додаје се одмах након списка састојака. Ако списак састојака не постоји, овај податак ће бити дио назива хране.
3.3. Пића која садрже глициризинску киселину или њену амонијумову со због додатка супстанце као што је сладић (<i>Glycyrrhiza glabra</i>) концентрације 50 mg/l или више или 300 mg/l или више, у случају пића која садрже више од 1,2% волуменског удјела алкохола*.	Наводи се: “Садрже сладић – особе са повишеним крвним притиском треба да избјегавају прекомјерну конзумацију.” и додаје се одмах након списка састојака. Ако списак састојака не постоји, овај податак ће бити дио назива хране.
4. Пића са високим садржајем кофеина или храна са додатком кофеина	
4.1. Пића, осим оних на бази кофеина, чај или кафа, екстракт кафе или чаја код којих назив производа укључује појам “кафа” или “чај”, а који: 4.1.1. су намијењени за конзумацију без промјене и садрже кофеин, из било којег извора, у количини већој од 150 mg/l, или 4.1.2. су у концентрисаном или сушеном облику и која након реконструкције садрже кофеин, из било којег извора, у количини већој од 150 mg/l.	Наводи се: “Висок удео кофеина. Не препоручује се дјечи, трудницама и дојиљама.” налази се у истом видном пољу као и назив пића, након чега се, у складу са чланом 10. ст. 1. и 2. овог правилника, у загради наводи садржај кофеина изражен у mg на 100 ml.
4.2. Храна, осим пића, којој је кофеин додан у физиолошке сврхе.	Наводи се: “Садржи кофеин. Не препоручује се дјечи, трудницама и дојиљама.” и налази се у истом видном пољу као и назив пића, након чега се, у складу са чланом 10. ст. 1. и 2. овог правилника, у загради наводи садржај кофеина изражен у mg на 100 g/ml. У случају додатака храни, садржај кофеина изражава се по порцији која је препоручена као дневни унос на етикети.
5. Храна са додатим фитостеролима, естерима фитостерола, фитостанолима или естерима фитостанола	
5.1. Храна или њени састојци са додатим фитостеролима, естерима фитостерола, фитостанолима или естерима фитостанола.	1. Напомена: “са додатим биљним стеролима” или “са додатим биљним станолима” налази се у истом видном пољу као и назив хране. 2. Количина додатих фитостерола, естера фитостерола, фитостанола или естера фитостанола (изражено као % или као грам слободних биљних стерола / биљних станолана на 100 g или 100 ml хране) наводи се на списку састојака. 3. Наводи се напомена да производ није намијењен особама које морају контролисати ниво холестерола у крви. 4. Наводи се напомена да особе које користе лијекове за смањење нивоа холестерола у крви производ смију конзумирати само под лљкарским надзором. 5. Наводи се јасно видљива изјава да храна с обзиром на хранљиве вриједности можда није прикладна за труднице или дојиље, нити за дјецу млађу од пет година. 6. Наводи се препорука да се храна користи као дио уравнотежене и разноврсне исхране, а то укључује редовну конзумацију воћа и поврћа да би се одржали каротеноидни нивои. 7. У истом видном пољу у којем се налази и напомена под бројем 3. наводи се напомена да се избјегава конзумација више од три грама / дневно додатих биљних стерола / биљних станолана. 8. Наводи се дефиниција порције хране или састојка хране (пожељно у g или ml) уз количину биљних стерола / биљних станолана за сваку порцију.
6. Замрзнуто месо, замрзнуте прерађевине од меса и замрзнути необрађени рибљи производи	
6.1. Замрзнуто месо, замрзнуте прерађевине од меса и замрзнути необрађени рибљи производи.	Датум замрзавања или датум првог замрзавања у случају када је производ замрзнут више пута, у складу са тачком 3. Прилога 10 овог правилника.

* Ова концентрација користи се за производе који су као такви припремљени за потрошњу или реконструисани према упутствима произвођача.

ПРИЛОГ 4

ДЕФИНИЦИЈА ВИСИНЕ СЛОВА

Висина малих слова

Легенда:

1. Горња линија слова
2. Висина великих слова
3. Средња линија
4. Линија текста
5. Линија слова испод линије текста
6. Висина малих слова
7. Величина слова

ПРИЛОГ 5

ХРАНА КОЈА ЈЕ ИЗУЗЕТА ОД ЗАХТЈЕВА ЗА ОБАВЕЗНУ ДЕКЛАРАЦИЈУ О ХРАЊИВОЈ ВРИЈЕДНОСТИ

1. Непрерађени производи који садрже један састојак или категорију састојка.
2. Прерађени производи код којих једина прерада којој су били подвргнути јесте сазријевање, те који се састоје од једног састојка или категорије састојка.
3. Воде намијењене људској конзумацији, укључујући воде којима је додат само угљен-диоксид и/или ароме.
4. Зачинско биље, зачини или њихове мјешавине.
5. Со и замјене за со.
6. Стони заслађивачи.
7. Производи обухваћени посебним прописима о кафи, производима од кафе, сурогатима и производима од сурогата, цијела или мљевена зрна кафе и цијела или мљевена зрна кафе без кофеина.
8. Биљни и воћни чајеви, чај, чај без кофеина, инстант или топливи чај или екстракт чаја, инстант или топливи чај или екстракт чаја без кофеина, који не садрже друге додате састојке, осим ароме који не мијењају храњиву вриједност чаја.
9. Ферментисано сирће и надомјесци сирћета, укључујући оне у којима су једино додати састојци ароме.
10. Ароме.
11. Прехрамбени адитиви.
12. Помоћна технолошка средства.
13. Ензими у храни.
14. Желатин.
15. Смјесе које творе мармеладе.
16. Квасац.
17. Гуме за жвакање.
18. Храна у паковањима или спремницима чија је највећа површина мања од 25 cm².
19. Храна, укључујући и ручно припреману храну, коју произвођач директно испоручује у малим количинама крајњем потрошачу или локалним малопродајним објектима који директно снабдијевају крајњег потрошача.

ПРИЛОГ 6

НАЗИВ ХРАНЕ И ПОСЕБНИ ПРОПРАТНИ ПОДАЦИ

ДИО А – ОБАВЕЗНИ ПОДАЦИ КОЈИ ПРАТЕ НАЗИВ ХРАНЕ

1. Назив хране укључује или је пропраћен подацима о физичком стању хране или њеној посебној преради (нпр. “у праху”, “поново замрзнута”, “замрзнута - исушена”, “брзо замрзнута”, “концентрисана”, “димљена”) у свим случајевима у којима би недостатак тих података могао потрошача навести на погрешно мишљење.
2. У случају да је храна била замрзнута прије продаје, те храна која се продаје одмрзнута, назив хране је пропраћен ознаком “одмрзнута”.
Овај захтјев се не примјењује на следеће:
  - 2.1. састојке који су присутни у готовом производу,
  - 2.2. храну за коју је замрзавање технолошки неопходан корак процеса производње,
  - 2.3. храну за коју одмрзавање нема негативан учинак на њену безбједност или квалитет.
 Ова тачка се примјењује не доводећи у питање тачку 1. овог дијела.
3. Храна подвргнута јонизујућим зрачењем носи једну од следећих ознака: “озрачено” или “подвргнута јонизујућем зрачењу”, те остале ознаке назначене у посебним прописима који се односе на храну и састојке хране подвргнуте јонизујућем зрачењу.
4. У случају када је састојак или компонента хране, за који потрошачи очекују да је употребљен или природно присутан у храни, замијењен другом компонентом или састојком, ознака садржи – уз списак састојака – и јасну назнаку компоненте или састојка који је употребљен за потпуну или дјелимичну замјену:
  - 4.1. у близини назива производа,
  - 4.2. употребом слова чија је висина слова “х” најмање 75% од висине слова “х” назива производа и која није мања од најмање величине слова прописане чланом 10. ст. 3. и 4. овог правилника.
5. У случају месних производа, месних препарата и рибљих производа који садрже додате протеине, укључујући хидролизоване протеине, различитог животињског поријекла, назив хране садржи ознаку присуства тих протеина и њихово поријекло.
6. У случају месних производа и месних препарата који су изрезани, спојени, нарезани, подијељени на дијелове или су у облику трупла, назив хране укључује ознаку присуства додате воде ако додата вода износи више од 5% тежине готовог производа. Исто правило се примјењује код рибљих производа и припремљених рибљих производа који се продају изрезани, спојени, нарезани, подијељени на дијелове или су у облику трупла.
7. У случају месних производа, месних препарата и рибљих производа код којих се може створити утисак да су припремљени од једног цјеловитог дијела меса или рибе, али се, у ствари, састоје од различитих дијелова који су спојени помоћу других састојака, укључујући адитиве у храни и ензиме у храни или на други начин, наведена је следећа ознака, и то на следећим језицима:
  - 7.1. српском: “састављено и обликовано месо од комада меса” и “састављена и обликована риба од комада рибе”,
  - 7.2. хрватском: “sastavljeno i oblikovano meso od komada mesa” и “sastavljena i oblikovana riba od komada ribe”,
  - 7.3. бошњачком: “sastavljeno i oblikovano meso od komada mesa” и “sastavljena i oblikovana riba od komada ribe”,
  - 7.4. бугарском: “формовано месо” и “формована риба”,
  - 7.5. шпанском: “combinado de piezas de carne” и “combinado de piezas de pescado”,

- 7.6. чешком: “ze spojovaných kousků masa” и “ze spojovaných kousků rybího masa”;
 7.7. данском: “Sammensat af stykker af kød” и “Sammensat af stykker af fisk”;
 7.8. њемачком: “aus Fleischstücken zusammengefügt” и “aus Fischstücken zusammengefügt”;
 7.9. естонском: “liidetud liha” и “liidetud kala”;
 7.10. грчком: “μορφοποιημένο κρέας” и “μορφοποιημένο ψάρι”;
 7.11. енглеском: “formed meat” и “formed fish”;
 7.12. француском: “viande reconstituée” и “poisson reconstitué”;
 7.13. ирском: “píosai feola ceangailte” и “píosai éisc ceangailte”;
 7.14. италијанском: “carne ricomposta” и “pesce ricomposto”;
 7.15. летонском: “formēta gaļa” и “formēta zivs”;
 7.16. литванском: “sudarytas (-a) iš mėsos gabalų” и “sudarytas (-a) iš žuvies gabalų”;
 7.17. мађарском: “darabokból újraformázott hús” и “darabokból újraformázott hal”;
 7.18. малтешком: “laħam rikostitwit” и “ħut rikostitwit”;
 7.19. холандском: “samengesteld uit stukjes vlees” и “samengesteld uit stukjes vis”;
 7.20. пољском: “z połączonych kawałków mięsa” и “z połączonych kawałków ryby”;
 7.21. португалском: “carne reconstituída” и “peixe reconstituído”;
 7.22. румунском: “carne formată” и “carne de pește formată”;
 7.23. словачком: “spájané alebo formované mäso” и “spájané alebo formované ryby”;
 7.24. словеначком: “sestavljeno, iz koščkov oblikovano meso” и “sestavljene, iz koščkov oblikovane ribe”;
 7.25. финском: “paloista yhdistetty liha” и “paloista yhdistetty kala”;
 7.26. шведском: “sammanfogade bitar av kött” и “sammanfogade bitar av fisk”.

ДИО Б – ДОДАТНИ ЗАХТЈЕВИ ОЗНАЧАВАЊА “МЉЕВЕНОГ МЕСА”

1. Критеријум састава који се провјерава на основу дневног просјека:

	Садржај масти (%)	Протеински омјер колаген/месо (%) ⁽¹⁾
Маломасно мљевено месо	≤ 7	≤ 12
Чисто мљевено говеђе месо	≤ 20	≤ 15
Мљевено месо које садржи свињско месо	≤ 30	≤ 18
Мљевено месо других животињских врста	≤ 25	≤ 15

⁽¹⁾ Протеински омјер колаген/месо изражава се као проценат колагена у протеинима меса. Садржај колагена представља садржај хидроксипролина помноженог фактором 8.

2. Уз захтјеве који су утврђени у посебном пропису о хигијени хране животињског поријекла, слједећи изрази се налазе на етикети:

- 2.1. “Процент удјела масти испод...”;
- 2.2. “Протеински омјер колаген/месо испод...”.

3. Може се дозволити стављање мљевеног меса на тржиште које не задовољава критеријуме утврђене у тачки 1. овог дијела, и то са ознаком државе, која се не може замијенити ознаком наведеном у посебним прописима о хигијени хране животињског поријекла.

ДИО В – ДОДАТНИ ЗАХТЈЕВИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ОЗНАКЕ ОМОТА КОБАСИЦА

Уколико омот кобасице није јестив, то је потребно навести.

ПРИЛОГ 7

НАВОЂЕЊЕ И ОЗНАКА САСТОЈАКА

ДИО А – ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О НАВОЂЕЊУ САСТОЈАКА ПО ПАДАЈУЋЕМ РЕДУ ТЕЖИНЕ

Категорија састојака	Одредба о навођењу тежине
1. Додата вода и испарљиви производи.	Наводе се редослиједом на основу њихове масе у готовом производу. Количина воде додате као састојак хране рачуна се тако да се од укупне количине готовог производа одузме укупна количина других употријебљених састојака. Та количина се не узима у обзир ако не прелази 5% масе готовог производа. Овај изузетак од правила не примјењује се на месо, месне производе, непрерађене рибље производе и непрерађене шкољкаше.
2. Састојци који се употребљавају у концентрисаном или дехидрираном облику те су деконзервирани за вријеме производње.	Могу се навести редослиједом на основу масе која је забиљежена прије њихове концентрације или дехидрације.
3. Састојци који се употребљавају у концентrirаној или дехидрираној храни, који се деконзервирају помоћу воде.	Могу се навести редослиједом на основу удјела у деконзервираном производу, под условом да је списак састојака попраћен изразима као што су “састојци деконзервираног производа” или “састојци производа спремног за употребу”.
4. Воће, поврће или гљиве, од којих ниједно не доминира тежином те који су коришћени у пропорцијама које ће вјероватно варирати, у мјешавинама које су састојци хране.	Могу се груписати на списку састојака под ознаком “воће” или “поврће” или “гљиве” након чега слиједи навод “у промјенивим пропорцијама” након чега слиједи списак присутног воћа, поврћа и гљива. У таквим случајевима, мјешавина се додаје списку састојака у складу са чланом 15. ст. 1. и 2, на основу укупне масе присутног воћа, поврћа и гљива.

5. Мјешавине зачина или зачинског биља, гдје ниједно не доминира тежином.	Могу се невести по различитом редослиједу под условом да је списак састојака праћен наводом као што је “у промјенивим пропорцијама”.
6. Састојци који чине мање од 2% готовог производа.	Могу се невести различитим редослиједом након осталих састојака.
7. Састојци који су слични или међусобно замјениви, који се користе у производњи или припреми хране, а не мијењају свој састав, природу или вриједност, те чине мање од 2% готовог производа.	Могу се невести у списку састојака помоћу изјаве као што је “садржи...и/или...”, гдје је бар један од састојака (не више од два састојка) присутан у готовом производу. Ова одредба се не примјењује на прехранбене адитиве у храни или на састојке наведене у Дијелу Ц овог анекса, те на супстанце или производе наведене у Прилогу 2 овог правилника, који су узрочници алергија или интолеранција.
8. Рафинисана уља биљног поријекла.	Могу се невести заједно на списку састојака под ознаком “биљна уља”, након чега слиједи списак ознака специфичног биљног поријекла, те може слиједити напомена: “у промјенивим пропорцијама”. Ако се наводе заједно, биљна се уља укључују на списак састојака у складу са чланом 15. ст. 1. и 2, на основу укупне масе присутних биљних уља. Изрази “потпуно хидрогенирано” или “дјелимично хидрогенирано”, зависно од случаја, морају се невести уз ознаку хидрогенираног уља.
9. Рафинисане масти биљног поријекла.	Могу се невести заједно на списку састојака под ознаком “биљне масти”, након чега слиједи списак ознака специфичног биљног поријекла, те може слиједити напомена: “у промјенивим пропорцијама”. Ако се наводе заједно, биљне масти су укључене на списак састојака у складу са чланом 15. ст. 1. и 2, на основу укупне масе присутних биљних масти. Изрази “потпуно хидрогенирано” или “дјелимично хидрогенирано”, зависно од случаја, морају се невести уз ознаку хидрогенираних масти.

ДИО Б – ОЗНАЧАВАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ САСТОЈАКА НАЗИВОМ КАТЕГОРИЈЕ, А НЕ СПЕЦИФИЧНИМ НАЗИВОМ

Не доводећи у питање члан 18. овог правилника, састојци који спадају у једну од ниже наведених категорија и саставни су дио друге хране могу се означити називом категорије, а не специфичним називом.

Дефиниција категорије хране	Назив
1. Рафинисана уља животињског поријекла.	“Уље” или са придевом “животињског поријекла” или ознаком специфичног животињског поријекла. Изрази “потпуно хидрогенирано” или “дјелимично хидрогенирано”, зависно од случаја, морају се невести уз ознаку хидрогенираног уља.
2. Рафинисане масти животињског поријекла.	“Масти” или с придевом “животињског поријекла” или ознаком специфичног животињског поријекла. Изрази “потпуно хидрогенирано” или “дјелимично хидрогенирано”, зависно од случаја, морају се невести уз ознаку хидрогениране масти.
3. Мјешавине брашна добијеног из двије или више врста житарица.	“Брашно” након чега слиједи списак житарица из којих је добијено, падајућим редослиједом у односу на масу.
4. Скроб и скроб модификован физичким путем или помоћу ензима.	“Скроб”
5. Све врсте рибе, ако је риба састојак друге хране, те под условом да се назив и презентација такве хране не упућује на специфичну врсту рибе.	“Риба”
6. Све врсте сира код којих сир или мјешавине сира чине саставни дио друге хране, те под условом да назив и презентација такве хране не упућује на специфичну врсту сира.	“Сир”
7. Сви зачини који не прелазе 2% масе хране.	“Зачин(и)” или “мјешавина зачина”
8. Све биље које не прелазе 2% тежине хране.	“Биље” или “мјешавина биља”
9. Све врсте препарата од гуме који се користе у производњи сировине гуме за жвакаћу гуму.	“Сировина гуме”
10. Све врсте производа од смрвљених печених житарица.	“Панирано” или “двопек”, гдје је прикладно
11. Све врсте сахарозе.	“Шећер”
12. Безводна декстроза или декстроза монохидрат.	“Декстроза”
13. Глукозни сируп и безводни глукозни сируп.	“Глукозни сируп”
14. Све врсте млијечних протеина (казеин, казеинати и протеини сурут-ке) и њихове мјешавине.	“Млијечни протеини”
15. Пресовани, истиснути или рафинисани какао-путер.	“Какао-путер”
16. Све врсте вина које су обухваћене посебним прописима о вину ⁽¹⁾ .	“Вино”

17. Скелетни мишићи ⁽²⁾ сисара и птица који су признати као погодни за људску конзумацију са природно укљученим или принађајућим ткивом, код којих укупна количина масти и везивног ткива не прелази у наставку назначене вриједности и ако је месо саставни дио друге хране. Максимални удио масти и везивног ткива за састојке означене појмом "... месо".			"... месо" и назив(и) ⁽³⁾ животињских врста од које потиче
Врста	Садржај масти (%)	Протеински омјер колаген/месо* (%)	
Месо сисара (осим кунџа и свиње) и мијешано месо различитих врста у којем преовладава месо сисара	25	25	
Свињско месо	30	25	
Месо птица и кунџа	15	10	
* Протеински омјер колаген/месо изражава се као проценат колагена у протеинима меса. Садржај колагена представља садржај хидроксипролина помноженог фактором 8. Ако су ове максималне границе прекорачене, али су сви остали критеријуми за дефиницију "меса" испуњени, садржај "...месо" мора се прилагодити, а у списку састојака треба навести уз тврдњу "...месо" и присуство масти и/или везивног ткива. Производи обухваћени тврдњом "механички сепарирано месо" су изузети из ове дефиниције.			
18. Све врсте производа које су обухваћене тврдњом "механички сепарирано месо".			"Механички сепарирано месо" и назив(и) ⁽³⁾ меса животињских врста од које потиче.
⁽¹⁾ Посебним прописом којим се успоставља заједничка организација пољопривредних тржишта и доносе посебне одредбе за одређене пољопривредне производе.			
⁽²⁾ Дијафрагма и жвачник су дијелови скелетних мишића, док су срце, језик и мишићи главе (осим жвачника) мишићи заглавка, те кости ножја и репа искључени.			
⁽³⁾ За етикете на енглеском језику ова ознака се може замијенити генеричким називом састојка животињске врсте на коју се односи.			

ДИО Ц – ОЗНАЧАВАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ САСТОЈАКА НАЗИВОМ ЊИХОВЕ КАТЕГОРИЈЕ НАКОН ЧЕГА СЛИЈЕДИ ЊИХОВ ПОСЕБНИ НАЗИВ ИЛИ Е БРОЈ

Не доводећи у питање члан 18. овог правилника, прехранбени адитиви и ензими у храни, осим оних из члана 17. тачка 2) подтачка 1. овог правилника који припадају једној од категорија у овом дијелу, означавају се називом категорије, након чега слиједи њихов специфични назив или, гдје је прикладно, Е број. Уколико састојак припада у више од једне категорије, наводи се категорија која одговара главној функцији тог састојка у предметној храни.

Киселина	Средство за пјенушање
Регулатор киселине	Средство за желирање
Средство против згрушавања	Средство за глазуру
Средство против пјенушања	Средство за задржавање влаге
Антиоксиданс	Модификовани скроб (2)
Средство за повећање запремине	Конзерванс
Боја	Погонски гас
Емулгатор	Средство за дизање тијеста
Емулгаторске соли (1)	Секвестанти
Средство за учвршћивање	Стабилизатор
Појачивач ароме/окуса	Сладило
Средство за третирање брашна	Згушњивач

(1) Само за прерађене сиреве и производе на бази прерађених сирева.

(2) Специфични назив или Е број не захтијева се да буде наведен.

ДИО Д – ОЗНАЧАВАЊЕ АРОМА НА СПИСКУ САСТОЈАКА

1. Ароме се означавају појмовима:

1.1. "арома(е)" или специфичним називом или описом арома ако састав ароме садржи ароме како су дефинисане у посебном пропису о аромима,

1.2. "димљено аромом" или "димљено аромом добијеном из хране или категорије хране или извора" (нпр. "димљено аромом буковине") ако димљена арома садржи ароме како су дефинисане у посебном пропису о аромима, те додаје димљену арому храни.

2. Појам "природно" за опис арома користи се у складу са посебним прописом о аромима.

3. Кинин и/или кофеин који се користе као ароме у производима или препаратима хране спомињу се називом у списку састојака одмах након ознаке "арома(е)".

ДИО Е – ОЗНАЧАВАЊЕ СЛОЖЕНИХ САСТОЈАКА

1. Сложени састојак може се укључити на списак састојака под својим називом под условом да је то утврђено посебним прописом или да је уобичајена пракса, у својој укупној тежини, након чега слиједи списак на којем је наведено од чега је сложени састојак састављен.

2. Не доводећи у питање члан 18. овог правилника, списак састојака сложених састојка није обавезан:

1.1. ако је састав сложеног састојка дефинисан важећим прописима, те уколико сложени састојак чини мање од 2% готовог производа. Ова одредба се не примјењује на прехранбене адитиве у храни на које се примјењује члан 17. т. 1) и 3) овог правилника;

1.2. за мјешавине зачина и/или биља који чине мање од 2% готовог производа, уз изузетак прехранбених адитива у храни на које се примјењује члан 17. т. 1) и 3) овог правилника;

1.3. ако се ради о сложеном састојку хране за коју списак састојака није обавезан по важећим прописима.

НАВОЂЕЊЕ КОЛИЧИНЕ САСТОЈАКА

1. Навођење количине састојака није потребно:
  - 1.1. за састојак или категорију састојка:
    - 1.1.1. чија је оцијеђена нето маса наведена у складу са тачком 5. Прилога 9,
    - 1.1.2. чију количину треба навести у складу са важећим прописима,
    - 1.1.3. који се користи у малим количинама у сврху ароматизирања или
    - 1.1.4. који, иако се појављује у називу хране, није такав да утиче на избор потрошача у држави у којој се ставља на тржиште, јер варијација у количини не мијења основне карактеристике хране или се храна по њима не разликује од сличне хране;
  - 1.2. ако је важећим прописима о храни прописана количина састојка или категорије састојка, без обавезе означавања количине и
  - 1.3. у случајевима који су наведени у т. 4. и 5. Дијела А Прилога 6.
2. Члан 19. став 1. т. 1) и 2) овог правилника не примјењује се у случају:
  - 2.1. било којег састојка или категорије састојка који су обухваћени ознаком “заслађивач/и” или “са шећером/шећерима или заслађивачем/заслађивачима” уколико та ознака долази уз назив хране, у складу са Прилогом 3, и
  - 2.2. сваки додат витамин и минерал ако је та супстанца предмет декларације о хранивост вриједности.
3. Ознака количине састојка или категорије састојка се:
  - 3.1. изражавају као проценат који одговара количини састојка или састојака у вријеме њихове употребе и
  - 3.2. налази у називу хране или поред назива хране или на списку састојака уз одговарајући назив састојка или категорије састојака на које се односи.
4. Изузетно од одредаба тачке 3. овог прилога:
  - 4.1. када је храна изгубила воду након третмана загријавања или другог третмана, количина се изражава као проценат који одговара количини коришћеног састојка/састојака у односу на готови производ, осим ако та количина или укупна количина свих састојака која је наведена на етикети прелази 100%, када се количина изражава на основу масе састојка/састојака који је коришћен за припрему 100 g готовог производа,
  - 4.2. количина испарљивих састојака наводи се на основу њиховог омјера тежине у готовом производу,
  - 4.3. количина састојака који су коришћени у концентrirаном или дехидрираном облику те који су деконзервирани током производње може се назначити на основу њиховог омјера тежине који је забиљежен прије њихове концентрације или дехидрације и
  - 4.4. у случају концентrirане или дехидриране хране која се намјерава деконзервирати додавањем воде, количина састојака може се назначити на основу њиховог омјера тежине у деконзервираном производу.

ПРИЛОГ 9

НАВОЂЕЊЕ НЕТО КОЛИЧИНЕ

1. Навођење нето количине није обавезно у случају хране:
  - 1.1. која је подложна значајном губитку запремине или масе и која се продаје количински или се важе у присуству потрошача,
  - 1.2. чија је нето количина мања од 5 g или 5 ml, с тим да се ова одредба не примјењује на зачине и биље,
  - 1.3. која се нормално продаје по комаду, под условом да се њихов број јасно може видјети и једноставно пребројати извана, или, ако то није могуће, онда је број јасно назначен на етикети.
2. Када се ознака одређене врсте количине (номинална количина, минимална количина или просјечна количина) захтијева прописима или уколико такве одредбе не постоје, ова количина се сматра нето количином за сврхе овог правилника.
3. Када се запаковани производ састоји од двије или више пакованих појединачних јединица које садрже исту количину једнаког производа, нето количина означава се ознаком нето количине сваког појединачног паковања и укупног броја паковања. Ознака тих података није обавезна када се укупни број појединачних јединица може јасно видјети и избројати извана и ако је бар једна ознака нето количине коју садржи свако појединачно паковање јасно видљива.
4. Када се запаковани производ састоји од двије или више појединачних паковања која се у појединачним паковањима не продају крајем потрошачу, нето количина се означава ознаком укупне нето количине и укупним бројем појединачних паковања.
5. Када се чврста храна презентује у течном медију, мора се означити нето количина оцијеђене масе. Када је храна глазирана, наведена нето маса хране не укључује глазуру. За сврхе ове тачке “течни медиј” представља слједеће производе, како у мјешавинама, или у замрзнутој или брзо замрзнутој храни, под условом да је течност само додаток основним елементима тог производа, те тако није фактор који наводи на погрешно мишљење: вода, водени раствори соли, расо, водени раствори киселина у храни, сирће, водени раствори шећера, водени раствори осталих заслађивача, воћни сокови и сокови од поврћа у случају воћа или поврћа.

ПРИЛОГ 10

ДАТУМ МИНИМАЛНОГ ТРАЈАЊА, ДАТУМ “УПОТРЕБЉИВО ДО” И ДАТУМ ЗАМРЗАВАЊА

1. Датум минималног трајања назначавач се како слиједи:
  - 1.1. Испред датума наводи се слједећи текст:
    - 1.1.1. “Најбоље употријебити до...” када датум укључује ознаку датума,
    - 1.1.2. “Најбоље употријебити прије истека...” у осталим случајевима.
  - 1.2. Послије ријечи наведених у тачки 1.1. овог прилога наводи се слједећи текст:
    - 1.2.1. датум или
    - 1.2.2. податак гдје се на амбалажи налази датум.
- Ако постоји потреба, ови подаци су пропраћени описом услова складиштења који треба да се поштују, ако се производ жели одржати до наведеног периода.
- 1.3. Датум се састоји од дана, мјесеца и, по могућности, године, по том реду и на нешифриран начин. Међутим, у случају хране:
  - 1.3.1. која не траје дуже од три мјесеца, довољна је ознака датума и мјесеца,
    - 1.3.1.1. која траје дуже од три мјесеца, али не дуже од 18 мјесеци, довољна је ознака мјесеца и године,
  - 1.3.2. која траје дуже од 18 мјесеци, довољна је ознака године.
- 1.4. Ако посебним прописима није другачије утврђено, ознака датума минималног трајања се не захтијева за:

1.4.1. свјеже воће и поврће, укључујући кромпир, који нису огуљени, изрезани или третирани на сличан начин. Ова одредба се не примјењује на клице сјемена и сличне производе као што је сјеме махунарки,

1.4.2. вина, ликере, шампањце, ароматизирана вина и сличне производе који су добијени из воћа, осим грожђа, те пића која су обухваћена царинском ознаком 2206 00, која су добијена из грожђа или мошта,

1.4.3. пића која садрже 10% или више волуменског удјела алкохола,

1.4.4. пекарске производе или производе од тјестенине који су, узимајући у обзир њихову природу, нормално конзумирани у року од 24 часа од њихове производње,

1.4.5. сирће,

1.4.6. кухињску со,

1.4.7. чврсти шећер,

1.4.8. послатице које се састоје готово искључиво од ароматизираних и/или обојених шећера,

1.4.9. гуме за жвакање и слични производи од гума.

2. Датум “Употребљиво до...” означава се како слиједи:

2.1. претходе му ријечи: “Употребљиво до”;

2.2. послје ријечи наведених у тачки 2.1. овог прилога, наводи се следећи текст:

2.2.1. датум или

2.2.2. податак гдје се на амбалажи налази датум;

Ти подаци су пропраћени описом услова складиштења који се морају поштовати;

2.3. Датум се састоји од дана, мјесеца и, по могућности, године, тим редом и на нешифриран начин;

2.4. Датум “Употребљиво до...” назначаваче се на свакој појединачној пакованој порцији.

3. Датум замрзавања или датум првог замрзавања који је наведен у тачки 6. Прилога 3 овог правилника назначаваче се како слиједи:

3.1. Претходе му ријечи: “Замрзнуто дана...”;

3.2. Послије ријечи наведених у тачки 3.1. овог прилога, наводи се следећи текст:

3.2.1. датум или

3.2.2. податак гдје се на амбалажи налази датум,

3.2.3. датум се састоји од дана, мјесеца и, по могућности, године тим редом и на нешифриран начин.

ПРИЛОГ 11

АЛКОХОЛНА ЈАЧИНА

Садржај алкохола за пића која садрже више од 1,2% волуменског удјела алкохола назначаваче се бројком са највише једним децималним мјестом. Пропраћена је симболом “% vol.”, а може јој претходити ријеч “алкохол” или скраћеница “alc.”.

Алкохолна јачина утврђује се на температури од 20 °C.

Дозвољене позитивне и негативне толеранције у односу на ознаку волуменске јачине алкохола које су изражене апсолутним вриједностима наведене су у следећој табели и примјењују се не доводећи у питање толеранције које произлазе из методе анализе која се користи за утврђивање алкохолне јачине.

Опис пића	Позитивна или негативна толеранција
1. Пиво чији садржај алкохола не прелази 5,5% vol. и пића произведена од грожђа, која нису газирана, обухваћена царинским тарифним бројем 2206 00, у складу са посебним актом којим се уређују номенклатуре царинске тарифе.	0,5 % vol.
2. Пиво чији садржај алкохола прелази 5,5% vol., пјенушава пића која су обухваћена царинским тарифним бројем 2206 00, у складу са посебним актом којим се уређују номенклатуре царинске тарифе, а која се добијају од грожђа, остала ферментисана пића од воћа, осим грожђа, попут воћних вина и слично, било да су полупјенушава или пјенушава и пића произведена ферментацијом меда.	1 % vol.
3. Пића која садрже мацерате воћа и дијелова биљака.	1,5% vol.
4. Сва остала пића која садрже више од 1,2% vol. алкохола.	0,3% vol.

ПРИЛОГ 12

РЕФЕРЕНТНИ УНОСИ

ДИО А – ДНЕВНИ РЕФЕРЕНТНИ УНОСИ ЗА ВИТАМИНЕ И МИНЕРАЛЕ (ОДРАСЛЕ ОСОБЕ)

1. Витамини и минерали који се могу назначити и њихове референтне хранјиве вриједности (NRV)

Витамини и минерали	Референтне хранјиве вриједности (NRV)
Витамин А (µg)	800
Витамин Д (µg)	5
Витамин Е (mg)	12
Витамин К (µg)	75
Витамин Ц (mg)	80
Тиамин (mg)	1,1
Рибофлавин (mg)	1,4
Ниацин (mg)	16
Витамин Б6 (mg)	1,4
Фолна киселина (µg)	200
Витамин Б12 (µg)	2,5
Биотин (µg)	50
Пантотенска киселина (mg)	6

Калијум (mg)	2000
Хлорид (mg)	800
Калцијум (mg)	800
Фосфор (mg)	700
Магнезијум (mg)	375
Гвожђе (mg)	14
Цинк (mg)	10
Бакар (mg)	1
Манган (mg)	2
Флуорид (mg)	3,5
Селен (µg)	55
Хром (µg)	40
Молбиден (µg)	50
Јод (µg)	150

2. Значајне количине витамина и минерала

Као правило, приликом одлучивања шта чини значајну количину, узимају се у обзир следеће вриједности:

2.1. 15% референтне храниве вриједности назначене у тачки 1. Дио А овог прилога испоручено у 100 g или 100 ml у случају производа, осим пића,

2.2. 7,5% референтне храниве вриједности назначене у тачки 1. Дио А овог прилога испоручено у 100 ml у случају пића,

2.3. 15% референтне храниве вриједности назначене у тачки 1. Дио А овог прилога по порцији ако паковање садржи само једну порцију.

ДИО Б – РЕФЕРЕНТНИ УНОСИ ЗА ЕНЕРГИЈУ И ОДАБРАНЕ ХРАЊИВЕ МАТЕРИЈЕ, ОСИМ ВИТАМИНА И МИНЕРАЛА (ОДРАСЛЕ ОСОБЕ)

Енергија или нутријент	Референтни унос
Енергија	8400 kJ / 2000 kcal
Укупне масти	70 g
Засићене масне киселине	20 g
Угљени хидрати	260 g
Шећери	90 g
Протеини	50 g
Со	6 g

ПРИЛОГ 13**ФАКТОРИ ПРЕТВАРАЊА
ФАКТОРИ ПРЕТВАРАЊА ЗА РАЧУНАЊЕ ЕНЕРГИЈЕ**

Изражена енергетска вриједност рачуна се употребом следећих фактора претварања:

Угљени хидрати (осим полиола)	17 kJ/g – 4 kcal/g
Полиоли	10 kJ/g – 2,4 kcal/g
Протеини	17 kJ/g – 4 kcal/g
Масти	37 kJ/g – 9 kcal/g
Салатрим	25 kJ/g – 6 kcal/g
Алкохол (етанол)	29 kJ/g – 7 kcal/g
Органска киселина	13 kJ/g – 3 kcal/g
Влакна	8 kJ/g – 2 kcal/g
Еритол	0 kJ/g – 0 kcal/g

ПРИЛОГ 14**ИЗРАЖАВАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈА ОЗНАКЕ ХРАЊИВЕ ВРИЈЕДНОСТИ**

Јединице мјерења које се користе за означавање храниве вриједности за енергетску вриједност (килоцули (kJ)) и килокалорије (kcal)) и масу (грами (g), милиграми (mg), микрограми µg), те редослед презентације информације, гдје је прикладно, јесу следећи:

Енергија	kJ/kcal
Масти	g
Од којих:	
- засићене масне киселине	g
- мононезасићене	g
- полинезасићене	g
Угљени хидрати	g
Од којих:	
- шећери	g

- полиоли	g
- скроб	g
Влакна	g
Протеини	g
Со	g
Витамини и минерали	Јединице прецизиране у тачки 1. Дијела А Прилога 13. овог правилника.

На основу члана 81. Закона о судовима Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 37/12, 44/15 и 100/17) и члана 18. став 1. Правилника о сталним судским тумачима ("Службени гласник Републике Српске", бр. 115/05, 32/07 и 36/12), на лични захтјев судског тумача за италијански језик Драгице Мрган из Бање Луке, Ул. Брусина 71, министар правде доноси

Р Ј Е Ш Е Њ Е

О РАЗРЈЕШЕЊУ СУДСКОГ ТУМАЧА

1. Драгица Мрган (рођена Антић) из Бање Луке, Ул. Брусина 71, разрјешава се дужности сталног судског тумача за италијански језик на лични захтјев.

2. Ово рјешење објавиће се у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 08.020/704-3/12-2
22. јануара 2018. године
Бањалука

Министар,
Антон Касиповић, с.р.

Јавна установа Фонд солидарности за дијагностику и лијечење обољења, стања и повреда дјете у иностранству

На основу члана 8. став 3. Закона о Фонду солидарности за дијагностику и лијечење обољења, стања и повреда дјете у иностранству ("Службени гласник Републике Српске", бр. 100/17 и 103/17), в.д. директора ЈУ Фонд солидарности за дијагностику и лијечење обољења, стања и повреда дјете у иностранству, 29.1.2018. године, доноси се

П РА В И Л Н И К

О НАЧИНУ, ПОСТУПКУ, ОБЛИКУ, ОБИМУ И РОКОВИМА КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА ЈУ ФОНД СОЛИДАРНОСТИ ЗА ДИЈАГНОСТИКУ И ЛИЈЕЧЕЊЕ ОБОЉЕЊА, СТАЊА И ПОВРЕДА ДЈЕТЕ У ИНОСТРАНСТВУ

Члан 1.

Овим правилником уређују се начин, поступак, облик, обим и рокови коришћења средстава ЈУ Фонд солидарности за дијагностику и лијечење обољења, стања и повреда дјете у иностранству (у даљем тексту: ЈУ Фонд солидарности).

Члан 2.

(1) Средства ЈУ Фонд солидарности додјељују се према расположивим средствима на рачунима, а у складу са одобреним захтјевима и сачињеном листом приоритета.

(2) Критеријуме за израду листе приоритета за додјелу средстава ЈУ Фонд солидарности утврђује Комисија за додјелу средстава Фонда солидарности (у даљем тексту: Комисија).

(3) Листу приоритета за додјелу средстава ЈУ Фонд солидарности утврђује Управни одбор Фонда солидарности.

Члан 3.

Средства ЈУ Фонд солидарности могу се додијелити за дијагностику и лијечење обољења, стања и повреда у иностранству дјети узраста до 18 година живота ако су држављани Босне и Херцеговине и Републике Српске и осигураници Фонда здравственог осигурања Републике Српске.

Члан 4.

(1) Средства ЈУ Фонд солидарности могу се додијелити за дијагностику и лијечење обољења, стања и повреда за које није могуће обезбиједити одговарајућу здравствену услугу у Републици Српској и за које Фонд здравственог осигурања Републике Српске није у могућности да обезбиди цјелокупна средства из сопствених извора, која се прикупљају и распоређују у складу са законом.

(2) Дијагностика подразумијева успостављање дијагнозе слањем узорака одговарајућег биолошког материјала дјетета или упућивањем дјетета на обављање дијагностичких процедура.

(3) Лијечење подразумијева стационарно лијечење, амбулантно лијечење или контролни преглед дјетета.

Члан 5.

Средства ЈУ Фонд солидарности не могу се додијелити:

- 1) за експерименталне облике дијагностике или лијечења,
- 2) за рефундацију плаћених трошкова дијагностике или лијечења,
- 3) за куповину лијека или медицинског средства у иностранству,
- 4) за спровођење продужене медицинске рехабилитације у иностранству и
- 5) за плаћање трошкова транспорта биолошког материјала или плаћање трошкова пута за дијете и родитеља пратиоца.

Члан 6.

Средства ЈУ Фонд солидарности могу се додијелити ако су испуњени сви сљедећи услови:

- 1) исцрпљене су све могућности дијагностике, односно лијечења у здравственим установама са којима Фонд здравственог осигурања Републике Српске има потписан уговор о сарадњи,
- 2) у предложеној здравственој установи у којој би се обављала дијагностика, односно лијечење постоји могућност за успјешну дијагностику, односно лијечење обољења, стања или повреде,
- 3) да је наведена здравствена установа дала сагласност за то,
- 4) да је предложено лијечење научно доказано и прихваћено у пракси,
- 5) да предложено лијечење може довести до продужења или побољшавања квалитета живота пацијента.

Члан 7.

(1) Поступак за додјелу средстава ЈУ Фонд солидарности покреће се на захтјев родитеља или другог законског заступника дјетета.

(2) Уз захтјев се прилаже сљедећа документација:

- 1) комплетна медицинска документација о дотадашњем лијечењу или дијагностици спроведеном у Републици Српској и/или у здравственим установама изван Републике Српске, достављена на једном од језика у службеној употреби у БиХ;
- 2) приједлог из здравствене установе у којој се дијете лијечи (приједлог стручног конзилијума три доктора одговарајуће специјалности), који садржи: